

HAKUOPAS tuottajaorganisaatioksi

Hakuopas 2020

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Tuottajaorganisaatio	4
3. Tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytykset	5
4. Hakemus tuottajaorganisaation hyväksymiseksi	7
5. Hyväksyttävät tuotteet	8
6. Jäsenet ja jäsenyys	9
7. Kaupan pidetyn tuotannon arvo	11
8. Tuottajaorganisaation säännöt	13
9. Tuottajaorganisaation tehtävien ulkoistaminen	15
10. Tuottajaorganisaation toteuttamat sopimusneuvottelut	16
11. Tuottajaorganisaation toimintaa koskevat ilmoitukset	18
12. Yhteystiedot	20
LIITE 1 - Tuottajaorganisaation hyväksyttäviä tuotteita	21
LIITE 2 -Säädökset	23

1. Johdanto

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa ohjeet miten hakea hyväksyntää tuottajaorganisaatioksi. Tuottajaorganisaatiohyväksynnän voi Suomessa saada maataloustuotannon alalla toimiva yhteenliittymä. Tuottajaorganisaatio voi toimia millä tahansa maataloustuotannon alalla. Tässä oppaassa kerrotaan hyväksymisen edellytyksistä, hakemismenettelystä sekä hyväksytyn tuottajaorganisaation velvoitteista.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytykset poikkeavat muiden alojen tuottajaorganisaatioiden hyväksymisestä monelta osin. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskevat lisäedellytykset on merkitty oppaaseen tällaisin tietolaatikoin.

Tietosuoja

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmiin kerätään henkilötietoja viranomaistehtävien hoitamista varten. Sinulla on oikeus saada

tiedot esimerkiksi rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta sekä tietojen säännönmukaisista luovutuksista. Lisätietoja henkilötietojen käsittelystä saat internetistä osoitteessa www.ruokavirasto.fi¹ -> Tietoa meistä -> Asiointi -> Tietosuoja

Lukuohjeet

Voit lukea opasta kaikilta päätelaitteilta näyttökoosta riippumatta. Taulukot, kaaviot ja kuvat suurentuvat, kun klikkaat niitä. Verkko-opas toimii parhaiten Google Chrome- ja Mozilla Firefox -internetselaimilla.

Jos luet julkaisua tietokoneeltasi, voit siirtyä seuraaville sivuille näytön alareunan tai näppäimistön nuolinäppäimillä. Avaamalla vasemmalta Sisällys-välilehden voit siirtyä suoraan haluamaasi lukuun klikkaamalla sitä. Kosketusnäytöllisellä päätelaitteella siiryt seuraavalle sivulle pyyhkäisemällä kuvruutua oikealle tai vasemmalle.

¹<https://www.ruokavirasto.fi/>

2. Tuottajaorganisaatio

Tuottajaorganisaatio on maataloustuotteiden tuottajien omasta aloitteestaan perustama yhteenliittymä. Tuottajaorganisaatio toteuttaa jäsentensä maataloustuotteiden tuotantoon liittyviä tavoitteita ja toimintoja. Tavoitteena voi olla auttaa jäseniään tuotannon suunnittelussa, markkinoinnissa tai viljelymenetelmien kehittämisessä. Yhteenliittymän toimintaa voi olla esimerkiksi yhteinen tuotteiden jakelu tai pakkaaminen.

Tuottajaorganisaatio on Euroopan unionin käyttöön ottama nimike. Tuottajaorganisaatiojärjestelmän yleisenä tavoitteena on vahvistaa tuottajien asemaa markkinoilla. Tuottajaorganisaatiohyväksynnän voi Suomessa saada hakemuksesta maataloustuotannon alalla toimiva yhteenliittymä. Tuottajaorganisaation jäsenten tuottamia hyväksytäviä tuotteita voivat olla lähes kaikki maatalouden tuotteet.

Tässä hakuoppaassa kerrotaan hakemismenettelystä ja hyväksymisvaatimuksista tuottajaorganisaatioksi millä tahansa tuotantalolla. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioita koskee monelta osin poikkeavat vaatimukset, ja sen alan tuottajaorganisaatiojärjestelmä on osin erilainen kuin muilla aloilla. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioita koskevat erityisvaatimukset kerrotaan hakuoppaassa erikseen.

Tuottajaorganisaation lähtökohtana on, että se muodostetaan tuottajien omasta aloitteesta. Tuottajaorganisaatio voi parantaa jäsentensä neuvotteluvoimaa yhteismyyntien avul-

la. Myös tuotantopanosten ostoissa voi olla mahdollisuuksia saada etua suhteessa siihen, että tuotantopanoksia ostaa yksittäinen tuottaja itsenäisesti. Tuottajaorganisaatiot voivat olla tärkeitä yhteistoimintamuotoja tuotantoon liittyvien riskien vähentämisessä. Tuotannon ja markkinoinnin suunnittelu voi olla helpompaa, kun yhteenlaskettu tuotanto on suurempaa. Tuottajaorganisaation etuna voi olla myös se, että se voi päästä markkinoille, joille yksittäisen tuottajan voi olla vaikea päästä. Tuottajaorganisaatioiden jäsentensä puolesta neuvottelemiin sopimuksiin sovelletaan niitä poikkeuksia yleiseen kilpailulainsäädäntöön, jotka sisältyvät tämän oppaan liitteessä 2 lueteltuihin säädöksiin.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiot voivat toteuttaa toimintaohjelmia, joiden toteuttamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin ne voivat hakea EU-tukea. Ruokavirasto on julkaissut toimintaohjelman laatimiseen ja tuen hakemiseen erillisen hakuoppaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille. Muiden alojen tuottajaorganisaatioille ei ole saatavissa suoraan niille suunnattua EU- tai kansallista tukea.

Ruokavirastosta voi pyytää neuvontaa tuottajaorganisaatioksi hakemisessa sekä muuta tietoa asiaan liittyen. Ajantasaiset yhteystiedot, lomakkeet ja oppaat löytyvät osoitteesta www.ruokavirasto.fi.²

²<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/Yritystuet/tuottaja-ja-toimialaorganisaatiot/>

3. Tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytykset

Tullaksenne hyväksytyksi tuottajaorganisaatioksi teidän on täytettävä seuraavat edellytykset

1) Tuottajaorganisaationne on perustettu sen jäsenenä olevien tuottajajäsenten aloitteesta.

2) Olette rekisteröity yhteisö (esim. osakeyhtiö tai osuuskunta) tai sen selkeästi määritelty osa.

3) Teillä on vähintään viisi tuottajajäsentä TAI vaihtoehtoisesti teidän kaupan pidetyn tuotannon arvonne on vähintään 500 000 euroa.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation on täytettävä nämä molemmat edellytykset.

Tuottajajäsentenne tulee harjoittaa niiden samojen tuotteiden tuotantoa, joiden perusteella haette tuottajaorganisaation hyväksymistä. Jäsenistä ja jäsenyydestä sekä kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemisesta on enemmän tietoa hakuoppaassa omissa luvuissaan jäljempänä.

4) Tuottajajäsenillänne on organisaatiossa määräävä asema eli riittävä äänivalta valvoa etuaan organisaatiossa ja sen päätöksenteossa.

5) Tuottajaorganisaatiollanne on jäsenten keskenään sopimat ja vahvistamat säännöt. Sääntöjen sisältövaatimuksista enemmän tietoa omassa luvussaan jäljempänä.

6) Tuottajaorganisaationne tulee harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista:

- yhteinen jalostaminen
- yhteinen jakelu, mukaan lukien yhteiset myyntifoorumit tai yhteiset kuljetukset
- yhteiset pakkaukset, pakkausmerkinnät tai myynninedistämistoimet
- yhteisesti järjestetty laadunvalvonta
- laitteistojen tai varastotilojen yhteinen käyttö
- välittömästi tuotantoon liittyvä yhteinen jätehuolto
- yhteiset tuotantopanosten hankinnat
- muu yhteinen palvelutoiminta, jolla pyritään saavuttamaan jokin seuraavaksi esitettävistä tuottajaorganisaation toiminnan tavoitteista.

Tuottajaorganisaationne toiminnalla tulee olla päämäärä, johon sisältyy yksi tai useampi seuraavista tavoitteista:

- keskittää jäsenten tuottamien tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista, mukaan lukien suoramarkkinointi.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiolla tämä toiminta on pakollista: tuottajajäsenten tuotteiden kaupan pitämisen tulee olla organisaation päätoimintaa. Päätoiminta tarkoittaa sitä, että tuottajaorganisaation tuottajajäsenten organisaatiolle toimittamien tuotteiden myynti tulee olla suurempaa kuin muualta kuin tuottajajäseniltä tulevien hyväksytyjen tuotteiden myynti

- optimoida tuotantokustannuksia ja investointien kannattavuutta ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin liittyviin vaatimuksiin vastaamiseksi ja vakauttaa tuottajahintoja.
- varmistaa tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi, erityisesti

laadun ja määrän osalta.

- laatia tutkimuksia ja kehitysaloitteita kestävästä tuotantomenetelmästä, innovatiivisista käytännöistä, taloudellisesta kilpailukykyvyydestä ja markkinakehityksestä.
- edistää ja antaa ympäristöä säästävien viljelymenetelmien, tuotantotekniikoiden sekä asianmukaisten eläinten hyvinvointia koskevien käytäntöjen ja tekniikoiden toteuttamiseen tarvittavaa teknistä apua.
- edistää tuotantonormien käyttöä, tuotteiden laadun parantamista ja sellaisten tuotteiden kehittämistä, joiden alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä on suojattu tai jotta kuuluvat kansallisen laatumerkinnän piiriin, sekä antaa näihin tarvittavaa teknistä apua.
- käsitellä sivutuotteita ja jätettä erityisesti veden, maaperän ja maiseman laadun suojelemiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi tai parantamiseksi.
- edistää luonnonvarojen kestävästä käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä.
- kehittää aloitteita menekinedistämisen ja kaupan pitämisen aloilla.
- hallinnoida jäsenten keskinäisiä rahastoja.
- antaa tarvittavaa teknistä tukea futuuri-markkinoiden ja vakuutusjärjestelmien käyttöön.

7) Tuottajaorganisaationne pystyy antamaan riittävät selvitykset siitä, että organisaationne voi toteuttaa toimintaansa asianmukaisesti niin keston, tehokkuuden, inhimillisen, ai-neellisen ja teknisen avun jäsenille tarjoamisen kuin tarjonnan asianmukaisen keskittämisen suhteen.

8) Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskeva lisäedellytys: teillä on riittävä henkilöstö, infrastruktuuri ja välineet hyväksymisen edellytysten noudattamiseksi ja pääasiallisen toiminnan suorittamiseen erityisesti jäsenten tuotannon tuntemuksen, tuotannon keruun, lajittelun, varastoinnin ja pakkaamisen sekä markkinoinnin ja taloushallinnon osalta.

9) Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskeva lisäedellytys: organisaatiolanne on oma keskitetty kirjanpito ja laskutusjärjestelmä.

(NA 1308/2013 Art. 152–154 ja 160; DA 2017/891 Art. 7, 11 ja 17)

(MJL 999/2012 § 12 b ja 12 c; VNA 668/2017)

4. Hakemus tuottajaorganisaation hyväksymiseksi

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymistä haetaan hakulomakkeella numero 353³. Muiden tuotantoalojen tuottajaorganisaation hyväksymistä haetaan hakulomakkeella numero 482⁴. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille on oma lomakkeensa, koska niiden hyväksymisen edellytykset poikkeavat muiden alojen tuottajaorganisaatioista. Erilliset lomakkeet ohjaavat antamaan lomakkeella oikeat tarvittavat tiedot. Voitte pyytää hakulomakkeita Ruokavirastosta tai voitte ladata ja tulostaa lomakkeen internetsivuilta www.ruokavirasto.fi.

Hyväksynnän haku aika on jatkuva. Ruokavirasto tekee päätöksen hakemuksesta neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus kaikine tarvittavine liiteasiakirjoinen on jätetty. Tuottajaorganisaatiota perustettaessa on kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että yhteenliittymän perustaminen on aikaa vievä hanke. Näin ollen hyväksynnän hakemisen valmistelu kannattaa aloittaa ajoissa, sillä hakemukseen saatetaan pyytää lisäselvityksiä. Voitte pyytää Ruokavirastosta neuvoja tarvittavien asiakirjojen kokoamiseen.

Päätös tuottajaorganisaation hyväksymisestä tehdään neljän kuukauden kuluessa hake-

muksen saapumisesta

Hyväksyttävän tuottajaorganisaation tulee olla rekisteröity yhteisö (esim. osuuskunta tai osakeyhtiö).

Liittäkää hyväksymishakemukseen seuraavat asiakirjat:

- Rekisteröidyn yhteisönne säännöt (osakeyhtiön tapauksessa yhtiöjärjestys)
- Tuottajaorganisaationne säännöt
- Mahdollinen jäsensopimus tai mahdollinen osakassopimus
- Kaupparekisteriote, jos yhteisönne on merkitty kaupparekisteriin
- Pöytäkirjanote kokouksesta, jossa yhteisönne toimivaltainen elin on päättänyt hakea hyväksymistä tuottajaorganisaatioksi
- Pöytäkirjanote kokouksesta, jossa yhteisönne toimivaltainen elin on hyväksynyt tuottajaorganisaation säännöt
- Jäsenluettelo tai osakeyhtiön osake- ja osakasluettelo
- Mahdolliset sopimukset organisaation ulkoistettujen tehtävien hoidosta

(NA 1308/2013 Art. 154 ja 155; MJL 999/2012 § 12 a, 12 b ja 69)

³<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/tuet-ja-kehittaminen/#organisaatiot>

⁴<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/tuet-ja-kehittaminen/#organisaatiot>

5. Hyväksyttävät tuotteet

Tuottajaorganisaation jäsenten tuottamia hyväksyttäviä tuotteita voivat olla mitkä tahansa Euroopan unionin yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvat eri maataloustuotealojen tuotteet (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 liitteessä I luetellut tuotteet). Hyväksyttäviä tuotteita ovat varsin kattavasti lähes kaikki maatalouden tuotanto ja tuotannosta jalostetut tuotteet. Tuottajaorganisaation hyväksymistä tulee kuitenkin hakea yhdelle yksittäiselle tuotantoalalle kerrallaan, yhteen alaan kuuluvien hyväksyttävien tuotteiden perusteella.

Hyväksyttäviin tuotteisiin sisältyy erillisinä tuotealoina esimerkiksi vilja-ala, siemenet, hedelmät ja vihannekset, naudanliha-ala, maito- ja maitotuotteet sekä sianliha-ala. Tämän hakuoppaan liitteessä 1 on luettelo hedelmä- ja vihannealan hyväksyttävistä tuotteista sekä esimerkkejä hyväksyttävistä eri tuotteista vilja-, naudanliha- ja sianliha-aloilla. Lisätietoa hyväksyttävistä tuotteista voi pyytää tarvittaessa Ruokavirastosta.

EU:n markkinajärjestelyn mukaiseen hedelmä- ja vihannealaan kuuluu kattavasti hedelmiä ja vihanneksia, mutta kaikki hedelmät ja vihannekset eivät kuulu markkinajärjestelyn mukaiseen hedelmä- ja vihanne-

alaan. Jotkin vihannekset on sijoitettu markkinajärjestelyssä vilja-alaan tai johonkin muuhun alaan. Jotkin hedelmät ja vihannekset on sijoitettu myös ryhmään muut tuotteet. Tällöin niitä ei voi laskea mukaan tuottajaorganisaation hyväksyttäviin hedelmiin ja vihanneksiin. Esimerkiksi peruna, maa-artisokka, sokerimaissi ja tietyt yrtit eivät ole hedelmävihanneksia hyväksyttäviä tuotteita.

Teidän tulee kertoa hyväksymishakemuksessa tuotteet, joiden tuotannon perusteella haette hyväksyntää.

Tuottajaorganisaationne voi toimia myös muiden tuotteiden alalla ja myydä myös muita kuin hyväksyttäviä tuotteita. Voitte myydä tuotteita, jotka eivät ole omien tuottajajäsentenne tuottamia. Muiden kuin hyväksyttävien tuotteiden ja muiden kuin tuottajajäsenten tuottamien tuotteiden myynti on aiheellista selvittää jo hyväksyntää haettaessa. Tuottajaorganisaation myymien muiden kuin tuottajajäsenten tuottamien tuotteiden ja muun toiminnan arvon tulee olla pienempi kuin vahvistettava tuottajajäsenten kaupan pidetyn tuotannon arvo. Muuta toimintaa ei oteta huomioon kaupan pidetyn tuotannon arvon laskennassa.

(NA 1308/2013 Art. 152 ja 154; DA 2017/891 Art. 11; MJL 999/2012 § 12 b)

6. Jäsenet ja jäsenyys

Tuottajaorganisaatiossanne tulee olla vähintään viisi tuottajajäsentä TAI vaihtoehtoisesti teidän kaupan pidetyn tuotannon arvonne tulee olla vähintään 500 000 euroa. Tuottajaorganisaation jäsenten vähimmäismäärä ja kaupan pidetyn tuotannon vähimmäisarvo ovat siis keskenään vaihtoehtoisia hyväksymisen edellytyksiä. Tuottajajäsentenne tulee harjoittaa niiden samojen tuotteiden tuotantoa, joiden perusteella haette tuottajaorganisaation hyväksymistä.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation jäsenenä tulee olla vähintään viisi (5) hedelmä- ja vihannesalan tuotantoa harjoittavaa tuottajajäsentä. Yksittäisen tuottajajäsenen äänivallan on oltava alle 50 prosenttia tuottajaorganisaation kaikesta äänivallasta. Toisin sanoen yksittäisellä tuottajajäsenellä ei voi olla määräävää äänenemmistöä tuottajaorganisaatiossa. Äänivaltaa laskettaessa yksittäisen jäsenen tai osakkaan äänivaltaan katsotaan kuuluvan tämän suora ja välillinen omistus tuottajaorganisaatiossa.

Tuottajaorganisaation tuottajajäseninä voi olla luonnollisten henkilöiden lisäksi myös oikeushenkilöitä (esimerkiksi osakeyhtiö), perikunta tai verotusyhtymä. Mikäli sama luonnollinen henkilö vaikuttaa osakkaana useassa organisaation kuuluvassa yrityksessä, lasketaan kyseiset yhtiöt tuottajaorganisaation vähimmäisjäsenmäärässä yhdeksi jäseneksi.

Jos tuottajaorganisaation jäseninä on oikeushenkilöitä, jotka muodostuvat yksinomaan tuottajista, tuottajaorganisaation vähimmäisjäsenmäärä lasketaan näihin oikeushenkilöihin kuuluvien tuottajien lukumäärän perusteella.

Jos esimerkiksi tuottajaorganisaation jäseneksi liittyy osakeyhtiö, joka muodostuu erillisistä tuottajista (=erillistä tiloista), tuottajaorganisaation vähimmäisjäsenmäärään lasketaan tämän osakeyhtiön tuottajajäsenten (=tilojen) lukumäärä. Jos oikeushenkilö, esimerkiksi osakeyhtiö, kuitenkin jo itsessään on EU:n määritelmän mukainen "tuottaja", sen jäseniä tai osakkaita ei lasketa vähimmäisjäsenmäärään erikseen. Täten saman tuottajayrityksen (tilakokonaisuuden) omistajia ei jäsenmäärää laskettaessa katsota erillisiksi tuottajiksi.

(DA 2017/891 Art. 5 ja 17; MJL 999/2012 § 12 d; VNA 668/2017 2§)

Muut kuin tuottajajäsenet

Tuottajaorganisaationne jäsenenä voi olla hyväksyttyjä tuotteita viljelevien tuottajajäsenten lisäksi myös:

- a) Jäseniä, jotka ovat aiemmin viljelleet hyväksyttyjä tuotteita (esimerkiksi eläkeläisiä tai muista syistä tuotannon lopettaneita viljelijöitä).
- b) Viljelijöitä, jotka tuottavat tai ovat tuottaneet muita tuotteita kuin tuottajaorganisaation hyväksyttäviä tuotteita.
- c) Vähäisessä määrin jäseniä, jotka eivät tuota tai ole aiemmin tuottaneet maatalous- tai puutarhatuotteita (esimerkiksi organisaation toimihenkilöitä tai kunniajäseniä).

Kaikkia niitä jäseniä (edellä kohdat ac), jotka eivät tuota hyväksyttyjä tuotteita, koskevat seuraavat rajoitukset:

- a) Nämä jäsenet eivät voi olla tukku- tai vä-

hittäiskaupan alan eivätkä jakelualan toimijoita.

b) Nämä jäsenet eivät voi yhdessä pitää hallussaan yli 49 prosenttia äänivallasta tuottajaorganisaatiossa.

c) Nämä jäsenet eivät voi suoraan hyötyä EU:n rahoittamista toimista.

d) Nämä jäsenet eivät voi olla mukana tuottajaorganisaation hyväksymisperusteissa.

Tuottajaorganisaatio on perustettava tuottajien aloitteesta ja tuottajien on voitava valvoa organisaatiota ja sen päätöksentekoa. Muut kuin hyväksytyjen tuotteiden tuottajajäsenet voivat kuitenkin osallistua tuottajaorganisaation toimintarahastoa koskeviin äänestyksiin siinä määrin kuin se sallitaan organisaation säännöissä.

Vähimmäisjäsenyysaika ja irtisanoutuminen tuottajaorganisaatiosta

Tuottajajäsenen jäsenyyden tuottajaorganisaatiossa on kestävä vähintään yhden vuoden ajan.

Jäsenyydestä luopumisesta on tiedotettava tuottajaorganisaatiolle kirjallisesti.

Tuottajaorganisaatio voi säännöissään määrätä irtisanoutumiselle eroamisajan, joka voi olla enintään kuusi kuukautta.

(NA 1308/2013 Art. 152 ja 153; DA 2017/891 Art. 6 ja 16; MJL 999/2012 § 12 d; VNA 668/2017 2§)

7. Kaupan pidetyn tuotannon arvo

Voitte esittää tuottajajäsenten vähimmäismäärän täyttymisen sijasta hyväksymisen edellytyksenä tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon eli myydyn tuotannon arvoa. Kaupan pidetyn tuotannon arvon tulee tällöin olla vähintään 500 000 euroa. Tuottajaorganisaation jäsenten vähimmäismäärä viisi tuottajajäsentä ja kaupan pidetyn tuotannon vähimmäisarvo ovat siis keskenään vaihtoehtoisia hyväksymisen edellytyksiä.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tulee täyttää molemmat hyväksymisen edellytykset: vähintään viisi tuottajajäsentä ja kaupan pidetyn tuotannon arvo vähintään 500 000 euroa.

Kaupan pidetyn tuotannon arvo lasketaan tuottajaorganisaation tuottajajäsenten tuotannon perusteella, siis jäsenten tuottamien tuotteiden arvonlisäverottoman myyntihinnan perusteella. Arvo voi sisältää vain niiden tuotteiden tuotannon, joiden perusteella tuottajaorganisaatio hakee hyväksymistä. Arvoon luetaan kuuluvaksi ainoastaan tuottajaorganisaation ja/tai sen tuottajajäsenten tuotanto, jonka kyseinen tuottajaorganisaatio pitää kaupan.

Arvo lasketaan jäsenten tuottamien tuotteiden arvonlisäverottoman myyntihinnan perusteella. Jos myytte tuotteitanne pakattuna ja kauppakunnostettuna, tuotteen arvo on pakatun tai käsitellyn tuotteen arvonlisäveroton myyntihinta.

Kaupan pidetyn tuotannon arvon on perustuttava tuottajaorganisaation kirjanpitolietoihin. Käytännössä yhden vuoden kaupan pidetyn tuotannon arvo lasketaan yhden tilikauden myynnin perusteella. Jos tuottaja-

organisaatiollanne ei ole käytettävissä kirjanpitolietoja aikaisemmilta vuosilta, tuotteiden arvon ja määrän on perustuttava tuottajaorganisaation jäsenten kirjanpitolietoihin tai niihin verrattaviin tietoihin, jotka ovat vaikeudetta tarkastettavissa.

Vain hedelmä ja vihannesalaa koskevia lisäsääntöjä

Hedelmistä ja vihanneksista jalostettuja tuotteita ei lasketa mukaan kaupan pidetyn tuotannon arvoon. Tuotannon arvoon ei milloinkaan lasketa tuotteiden kuljetuskustannuksia tuottajaorganisaatiosta ostajalle eli tuotteiden arvo lasketaan noudettuna tuottajaorganisaatiosta (tuottajaorganisaatiosta-vaihe). Mikäli tuotteita myydään kuljetettuna ostajalle, tulee kuljetuskustannukset vähentää myyntihinnasta, kun myynti lasketaan kaupan pidetyn tuotannon arvoon.

Jos hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiollanne on tytäryritys, joka vastaa organisaation tuotteiden pakkaamisesta ja myynnistä, voitte laskea kaupan pidetyn tuotannon arvon tytäryrityksen tuotteille asettaman myyntihinnan perusteella edellyttäen, että tuottajaorganisaatio omistaa vähintään 90 prosenttia tytäryrityksen pääomasta.

Jos jonkin jäsenen aiemmin kaupan pidettyä tuotannosta ei ole tarpeeksi tietoa, kaupan pidetyn tuotannon arvona pidetään jäsenen hyväksyttävien tuotteiden myynnin tosiasiallista arvoa 12 peräkkäisen kuukauden ajalta. Näiden 12 kuukauden on sijoitettava niiden kolmen vuoden ajalle, jotka edeltävät hyväksymis- tai toimintaohjelmahakemuksen jättövuotta.

Kaupan pidetyn tuotannon arvoa myöhemmin vuosittain laskettaessa mukaan laskettava tuotanto sisältää myös tuottajaorganisaatiostanne lähtevien ja siihen liittyvien jäsenten tuotannon.

Tuottajaorganisaationne pääasiallisen toiminnan on koskettava niiden hyväksytyjen tuotteiden kaupan pitämistä, jotka ovat organisaationne jäsenten tuottamia. Tuottajaorganisaationne kaupan pidetyn tuotannon arvo ei siis voi olla pienempi kuin muun toiminnan arvo.

Kaupan pidetyn tuotannon arvon laskutapa lyhyesti

Organisaation kautta myytyjen tuotteiden arvonlisäveroton myyntihinta

- ei-jäsenten tuotteiden myyntihinta
- ei-hyväksyttävien tuotteiden myynti
- ulkoiset kuljetuskustannukset (myyntirahdit)
- jalostus- ja toimituskustannukset
- + uusien jäsenten tuotannon myynnin arvo

= Kaupan pidetyn tuotannon arvo

(NA 1308/2013 Art. 154; DA 2017/891 Art. 8, 11 ja 22; MJL 999/2012 § 12 b ja 12 c; VNA 668/2017§ 1 ja 3)

8. Tuottajaorganisaation säännöt

Tuottajaorganisaatiohyväksyntää hakevan yhteenliittymänne toimivaltaisen elimen tulee laatia ja hyväksyä tuottajaorganisaation säännöt. Tuottajaorganisaation säännöt voivat sisältyä yhteisön sääntöihin tai osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen. Vaihtoehtoisesti voitte laatia erilliset tuottajaorganisaation säännöt, jolloin niiden muuttaminen ei vaadi ilmoitusta kaupparekisteriin. Tässä esitettävät sääntövaatimukset eivät koske maito- ja maitotuotealan tuottajaorganisaatiota. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation sääntöjä koskevat erityisvaatimukset kerrotaan erikseen luettelon lopussa.

Tuottajaorganisaation säännöissä on määrättävä seuraavista asioista:

1. Tuottajajäsenten on noudatettava tuottajaorganisaation hyväksymiä sääntöjä, jotka liittyvät tuotantoilmoitusvelvoitteeseen, tuotantoon, kaupan pitämiseen ja ympäristönsuojeluun.
2. Tuottajajäsen voi kuulua minkä tahansa tietyn tilan tietyn tuotteen osalta vain yhteen tuottajaorganisaatioon (tähän voidaan myöntää poikkeuksia asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joissa tuottajajäsenillä on kaksi toisistaan erillistä tuotantoyksikköä eri maantieteellisillä alueilla).
3. Tuottajajäsenten on toimitettava tuottajaorganisaation tilastointitarkoituksiin pyytämät tiedot. Tuottajaorganisaatio on puolestaan velvollinen toimittamaan tietoja Ruokavirastoon EU-raportointia varten.
4. Menettelyistä, joilla tuottajaorganisaati-

on säännöt määritetään, annetaan ja muutetaan.

5. Tuottajaorganisaation rahoittamiseen tarvittavien maksujen perimisestä jäseniltä. Säännöissä voidaan valtuuttaa hallitus päättämään vuosittain kerättävien maksujen suuruudesta.

6. Säännöistä, jotka varmistavat, että tuottajajäsenet voivat demokraattisella tavalla valvoa organisaatiota ja päätöksentekoa.

Vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskevat ehdot: yksittäisen tuottajajäsenen äänivallan on oltava alle 50 prosenttia kaikesta äänivallasta. Muu kuin tuottajajäsen voi osallistua toimintarahastoa koskeviin äänestyksiin siten kuin se tuottajaorganisaation säännöissä sallitaan. Muut kuin tuottajajäsenet eivät voi pitää hallussaan yli 49 prosenttia äänivallasta tuottajaorganisaatiossa. Äänivaltaa laskettaessa yksittäisen jäsenen tai osakkaan äänivaltaan katsotaan kuuluvan tämän suora tai välillinen omistus tuottajaorganisaatiossa.

7. Seuraamuksista, kun tuottajaorganisaation perussäännön mukaisia velvoitteita, erityisesti maksujen suorittamisen osalta, jätetään noudattamatta tai tuottajaorganisaation hyväksymiä sääntöjä rikotaan.

8. Säännöistä, jotka liittyvät uusien jäsenten hyväksymiseen ja erityisesti jäsenyyden vähimmäiskeston, joka ei voi olla vuotta lyhyempi.

9. Tuottajaorganisaation toiminnan kannalta välttämättömistä kirjanpito- ja budjettisäännöistä.

10. Vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskeva sääntökohta: tuottajaorganisaation tuottajajäsenten on pidettävä koko tuotantonsa kaupan tuottajaorganisaation välityksellä. Tuottajaorganisaatio voi kuitenkin säännöissään sallia, että tuottajajäsen voi halutessaan myydä osan tuotannostaan suoramyyntinä suoraan kuluttajille. Tämä osuus ei saa ylittää 25 prosenttia tuottajajäsenen tuotannon arvosta. Tuottajaorganisaatio voi myös säännöissään sallia, että tuottajajäsen toimittaa tuotteitaan tuottajaorganisaation luvalla toiselle tuottajaorganisaatiolle, kunhan näiden tuotteiden määrä on oman tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon määrään nähden vähäinen. Tuottajaorganisaatio voi myös säännöissään sallia, että tuottajajäsen toimittaa tuotteitaan tuottajaorganisaation luvalla toiselle tuotta-

jaorganisaatiolle, jos kyseiset tuotteet eivät ominaispiirteidensä vuoksi oman tuottajaorganisaation kaupallisen toiminnan piiriin.

11. Vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskeva sääntökohta: Jos tuottajaorganisaatio esittää toimintaohjelmassaan yksittäisiä tiloja koskevia investointeja, on tuottajaorganisaation säännöissä määrättävä investoinnin tai sen arvon perimisestä takaisin jäseneltä, jos hän myöhemmin eroaa tuottajaorganisaatiosta.

Säännöissä voidaan määrätä toiminnan peruseriaatteet ja siirtää yksityiskohtaisten määräysten antaminen alemmalle päättävälle tasolle.

(NA 1308/2013 Art. 153, DA 2017/891 Art. 11 ja 12, KA 2017/892 Art. 21)
(VNA 667/2017 § 5, VNA 668/2017 § 2)

9. Tuottajaorganisaation tehtävien ulkoistaminen

Tuottajaorganisaation tehtäviä voidaan ulkoistaa. Ulkoistaminen tarkoittaa sitä, että tuottajaorganisaatio tekee kyseisen toiminnon suorittamiseksi kaupallisen järjestelyn toisen yksikön kanssa. Tuottajaorganisaation on tehtävä tämä kaupallinen järjestely kirjallisena sopimuksena, jolla varmistetaan, että tuottajaorganisaatiolle jää vastuu suoritettavan toiminnon hallinnasta ja valvonnasta.

Vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskevat ulkoistamisen edellytykset

Ulkoistettaviin tehtäviin voivat kuulua mm. tuotteen kerääminen, varastoiminen, pakkaaminen ja kaupan pitäminen. Tehtäviä voidaan ulkoistaa tuottajaorganisaation jäsenelle tai tytäryhtiölle. Toiminta katsotaan kuitenkin tuottajaorganisaation toteuttamaksi, jos tehtävän toteuttaa tytäryhtiö, jonka osakkuuksista tuottajaorganisaatio omistaa vähintään 90 prosenttia. Tällöin kyseessä ei siis ole teh-

tävän ulkoistaminen.

Ulkoistettujen tehtävien kokonaishallinnan ja valvonnan on oltava tehokasta. Ulkoistamista koskevan kirjallisen sopimuksen tulee antaa tuottajaorganisaatiolle valmiuden antaa sitovia ohjeita. Sopimukseen tulee sisältyä sääntöjä, joiden nojalla tuottajaorganisaatio voi purkaa sopimuksen, jos palveluntarjoaja ei täytä ulkoistamista koskevan sopimuksen ehtoja. Sopimuksen tulee sisältää yksityiskohdalliset ehdot, joihin kuuluvat raportointivelvoitteet ja määräajat, joiden avulla tuottajaorganisaatio voi arvioida ja valvoa ulkoistettuja toimintoja.

Tuottajaorganisaation on säilytettävä ulkoistamista koskevat sopimukset ja ulkoistamista koskevista tehtävistä saamansa kertomukset vähintään viisi vuotta tarkastuksia varten. Asiakirjojen tulee myös olla kaikkien jäsenten saatavilla pyynnöstä.

(NA1308/2013 Art. 155; KA 2016/232 Art. 3; DA 2017/891 Art. 13; MJL 999/2012 § 12 b)

10. Tuottajaorganisaation toteuttamat sopimusneuvottelut

Hyväksytty tuottajaorganisaatio voi neuvotella jäsentensä puolesta tarjontaan liittyviä sopimuksia, jotka koskevat sen jäsenten yhteistä kokonaistuotantoa tai osaa jäsenten tuotannosta. Neuvotellessaan jäsentensä puolesta sopimuksia tuottajaorganisaation tulee keskittää ja saattaa markkinoille sopimusneuvottelujen alaiset tuotteet.

Tuottajaorganisaatio voi käydä neuvotteluja riippumatta siitä, siirtyykö tuotteen omistusoikeus tuottajalta tuottajaorganisaatiolle vai ei sekä riippumatta siitä, onko neuvoteltu hinta sama kaikkien tai vain joidenkin jäsenten yhteenlasketun tuotannon osalta.

Markkinajärjestelyasetuksen mukaisesti tuottajaorganisaatio voi käydä neuvotteluja edellyttäen, että:

- 1) Tuottajaorganisaatiossa todella harjoitetaan yhteistoimintaa, jolla tavoitellaan toiminnan tehostumista. Harjoitetun toiminnan tulee olla jotain seuraavista: yhteinen jalostaminen, yhteinen jakelu, yhteiset pakkaukset tai myynninedistämistoimet, yhteisesti järjestetty laadunvalvonta, laitteistojen tai varastotilojen yhteinen käyttö, tuotantoon liittyvä yhteinen jätehuolto tai yhteiset tuotantopainosten hankinnat.
- 2) Tällaisten neuvottelujen kohteena olevien tuotteiden määrän osalta tuottajaorganisaatio keskittää tarjontansa ja saattaa markkinoille jäsentensä tuotteita
- 3) Tuottajat eivät ole minkään muun sellaisen tuottajaorganisaation jäseniä, joka niinkään neuvottelee samoista tuotteista sopi-

muksia niiden puolesta

- 4) Kyseistä tuotetta ei koske tuottajan sellaisen osuuskunnan jäsenyydestä, joka ei ole kyseisen tuottajaorganisaation jäsen, aiheutuva velvoite toimittaa tuotteita osuuskunnan säännöissä vahvistettujen ehtojen mukaisesti tai näillä säännöillä vahvistettujen tai niistä johdettujen sääntöjen ja päätösten mukaisesti.

Tuottajaorganisaatioiden oikeus tehdä sopimusjärjestelyjä jäsentensä puolesta perustuu markkinajärjestelyasetuksen ((EU) N:o 1308/2013) sisältämiin säädöksiin, jotka sisältävät kysymyksessä olevien sopimusjärjestelyjen osalta erityisen poikkeuksen yleisistä kilpailusäännöistä. Kysymyksessä olevan markkinajärjestelyasetuksen sisältämän poikkeuksen taustalla on Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT), joka sisältää tiettyjä poikkeuksia kilpailulainsäädäntöön, kun kyseessä on maataloustuotteiden tuotanto tai kauppa.

Ruokavirastolla ei ole toimivaltuuksia arvioida sitä, täyttääkö sopimusjärjestely markkinajärjestelyasetuksessa säädetyt edellytykset. Tämän osalta tuottajaorganisaation on tehtävä itsearvio.

Markkinajärjestelyasetukseen on sisällytetty suoja mekanismi, joka antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimivallan puuttua itsearvion tehneen tuottajaorganisaation oikeuteen käydä sopimusneuvotteluja. Suoja mekanismia sovelletaan markkinajärjestelyasetuksessa mainituissa rajallisissa tapauksissa ja tällaisissa tapauksissa markkinajärjestelyasetuk-

sessä nimenomaisesti selostetulla tavalla. Jos tuottajaorganisaatioiden neuvottelut kattavat EU:n sisällä alueen, joka on Suomea laajempi, suojatoimenpiteet toteuttaa Euroopan komissio.

Mikäli tuottajaorganisaation toiminta ei ole markkinajärjestelyasetuksessa säädetyn mukaista, tuottajaorganisaation toimintaan so-

velletaan yleisiä kilpailusääntöjä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto antaa tarvittaessa neuvontaa asiaan liittyvään viraston toimivaltaan ja yleisten kilpailusääntöjen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä.

(NA1308/2013 Art. 152, 206 ja 209; MJL 999/2012 § 12 g)

11. Tuottajaorganisaation toimintaa koskevat ilmoitukset

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tuotantotiedot

Tuottajaorganisaation toiminnassa ja rakenteessa tapahtuvat muutokset

Hyväksytyn hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tulee ilmoittaa vuosittain tiedot organisaation jäsenmäärästä sekä kaupan pidetyn tuotannon määrästä ja arvosta. Edellistä kalenterivuotta koskevat tiedot tulee toimittaa lokakuun loppuun mennessä. Tiedot ilmoitetaan Ruokavirastoon, jossa tiedot kerätään Euroopan komissiolle vuosiraporttiin.

Vuosittain ilmoitettavat tuottajaorganisaation tuotantotiedot käyvät ilmi Ruokaviraston lomakkeelta numero 358⁵ Tuotantotietojen ilmoittaminen. Jos hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatio toteuttaa toimintaohjelmaa ja hakee tukea, tulee sen antaa lisäksi vuotuisesti muita tietoja vuosiraporttia varten. Näistä annettavista tiedoista kerrotaan enemmän toimintaohjelmaa ja tuen hakemista koskevassa Ruokaviraston hakuoppaassa.

Ilmoitus annetaan lomakkeella 358⁶ joko sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@ruokavirasto.fi tai postitse Ruokaviraston postiosoitteeseen. (KA 2017/892 Art. 21; MJL 999/2012 § 81 ja 85 a)

Hyväksytyn tuottajaorganisaation toiminnassa ja rakenteessa voidaan toteuttaa ajan myötä merkittäviäkin muutoksia. Muutoksilla voi olla vaikutusta tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytysten täyttymiseen. Tuottajaorganisaation tulee ilmoittaa toiminnassaan tapahtuvista hyväksymisen edellytyksiin liittyvistä muutoksista Ruokavirastoon. Tällaisia merkittäviä asioita ovat luvun 2 mukaiset hyväksymisen edellytyksenä olevat asiat: organisaatiomuodon tai sääntöjen muuttaminen ja tuottajajäsenten määräävä asema, jäsenmäärän merkittävä muuttuminen, kaupan pidetyn tuotannon arvon merkittävä muuttuminen, toimintojen ulkoistaminen tai tuottajaorganisaation päämäärän tai tavoitteiden muuttuminen.

Tuottajaorganisaation tulee ilmoittaa hyväksymisen edellytyksiin liittyvistä muutoksista Ruokavirastoon välittömästi muutosten toteututtua. Ilmoituksen voi antaa vapaamuotoisesti joko sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@ruokavirasto.fi tai postitse Ruokaviraston postiosoitteeseen. (MJL 999/2012 § 81 ja 85 a)

⁵<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/tuet-ja-kehittaminen/#organisaatiot>

⁶<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/tuet-ja-kehittaminen/#organisaatiot>

Valvonta

Ruokavirasto valvoo tuottajaorganisaatioiden hyväksymisedellytysten noudattamista. Kaikki organisaatiot tarkastetaan paikan päällä tehtävin tarkastuskäynnein ennen hyväksynnän myöntämistä. Tarkastuskäyntejä voidaan tehdä tuottajaorganisaation toimitiloihin ja tuottajaorganisaation jäsenten viljelmille hyväksymisedellytysten noudattamisen varmis-

tamiseksi.

Ruokavirasto tarkastaa säännöllisin väliajoin hyväksytyn tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytysten täyttymisen paikan päällä toteutettavalla tarkastuksella. Ruokavirasto voi peruuttaa tuottajaorganisaation hyväksymisen, jos tuottajaorganisaatio ei noudata hyväksymisen edellytyksiä.

(NA 1308/2013 Art. 154)

12. Yhteystiedot

Ruokavirasto hallinnoi Suomessa tuottaja- ja toimialaorganisaatiojärjestelmää ja ratkaisee näiden hyväksymisen.

Ruokavirasto
Markkinaosasto
PL 100,
00027 Ruokavirasto

Käyntiosoite: Alvar Aallon katu 5, Seinäjoki

Puhelin: 0295 30 0400 (vaihde)
Sähköposti: kirjaamo@ruokavirasto.fi

Tiedotus ja lomakkeet: www.ruokavirasto.fi

Yhteyshenkilöt löytyvät Ruokaviraston internetsivuilta kohdasta Tuottaja- ja toimialaorganisaatiot

Linkki oppaan pdf-versioon

<https://ruokavirasto.mobiezone.fi/zine/449/pdf>⁷

⁷<https://ruokavirasto.mobiezone.fi/zine/449/pdf>

Naudanliha-alan hyväksyttäviä tuotteita ovat esimerkiksi:

Naudanliha-alan hyväksyttäviä tuotteita ovat esimerkiksi:

0102 29 05-0102 29 99, 0102 39 10 ja 0102 90 91	Elävät, kotieläiminä pidettävät nauteiläimet, muut kuin puhdasrotuiset siitoseläimet
0201	Naudanliha, tuore tai jäädytetty
0202	Naudanliha, jäädytetty

Muut tuotteet -ryhmän hyväksyttävä tuote on esimerkiksi:

Muut tuotteet -ryhmän hyväksyttävä tuote on esimerkiksi:

0701	Tuoreet tai jäädytetyt perunat
------	--------------------------------

Sianliha-alan hyväksyttäviä tuotteita ovat esimerkiksi:

Sianliha-alan hyväksyttäviä tuotteita ovat esimerkiksi:

ex 0103	Elävät siat, kotieläinlajit, muut kuin puhdasrotuiset siitoseläimet
ex 0203	Kevyt sian liha, tuore, jäädytetty tai jäädytetty

LIITE 2 -Säädökset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä. Koonnos.

Komission delegoitu asetus (EU) 2016/232 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä tuottajayhteistyön tiettyjen näkökohtien osalta.

Komission delegoitu asetus (EU) 2017/891 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmä- ja vihannesalan ja hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta.

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/892 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä hedelmä- ja vihannesalan ja hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta.

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 511/2012 neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 säädetyistä tuottajaorganisaatioita ja toimialakohtaisia organisaatioita sekä sopimusneuvotteluja ja -suhteita koskevista ilmoituksista maito- ja maitotuotealalla. Koonnos.

Komission delegoitu asetus (EU) N:o 880/2012 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 täydentämisestä maito- ja maitotuotealan ylikansallisen yhteistyön ja tuottajaorganisaatioiden välisten sopimusneuvottelujen osalta.

Laki (999/2012) maataloustuotteiden markkinajärjestelystä, muutoksineen.

Valtioneuvoston asetus (667/2017) hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotuesta.

Valtioneuvoston asetus (668/2017) tuottajaorganisaatioista.

Muut tuottajaorganisaatiojärjestelmään liittyvät asiakirjat, joita on käytetty hakuoppaan laadinnassa:

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 142/2015)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 144/2016)